

In den kamer kunt ge het kleine volk — altijd met genoegzamen voorraad — ook wel laten overwinteren, als ge voor nog wat extra dekking zorgt en de kamer niet zóó warm wordt, dat midden in den winter de bijtjes naar buiten gedreven worden, wat met een huiskamer allicht wel het geval zal zijn.

Moet de observatiekast echter buiten blijven, dan brengt ge, vóór den winter intreedt, maar als de bijen al weinig meer vliegen, de raampjes met bijen uit uw observatiekast over in een uwer gewone bijenwoningen, die nog wel wat volk hebben mag; altijd onder de bekende voorzorgen. Van de twee koninginnen laat ge de beste leven.

Ook is 't mogelijk, het kleine volk met koningin te laten overwinteren in een opzet, met eigen vlieg-gat, geplaatst op één der groote volken, van welks warmte ze dan mee profiteeren, maar waarvan ze overigens natuurlijk gescheiden moeten zijn.

Maar ik zou m'n observatiekast in de kamer plaatsen. Ze betaalt haar bescheiden plaats in ons huis met een driedubbele gave van zeer intiem natuurgenoet.

Hilversum, Januari '07.

CHR. H. J. RAAD.

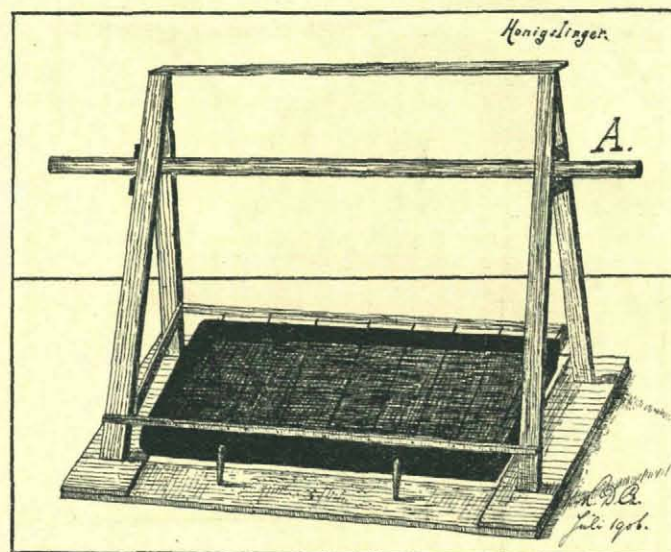

IMKEREN TE AMSTERDAM.

(Vervolg en slot.)

Ingevolge mijne belofte vraag ik weder eenige plaatsruimte aan de Redactie van dit tijdschrift, om het vervolg van onze bijenliefhebberij te vertellen. In het begin van het seizoen ging alles zijn ouden gang. Alleen konden wij wel opmerken, dat het aantal immen op werkelijk onrustbarende wijze toenam. Vooral in de warme middaguren werd de drukte voor het vlieggat zóó intens, dat de binnenvallende en de uittrekkende bijen één wriemelende klomp vormden, die als een baard boven en op het vliegplankje hing. En binnen in de kast was het gedrang nog veel erger. De ruimte tusschen de raten was letterlijk gevuld met eene gonzende, krioelende massa immen, die in lagen van drie, vier over en door elkander kropen. Namen wij onvoorzigtiglijk een der raampjes uit de kast, dan had dit, van eenigen afstand gezien, den schijn van met eene dikke laag bruin fluweel overtrokken te zijn, en hielden wij het een poosje in de handen, dan sulden, langzaam aan, gansche risten bijen naar beneden, die elkaar aan de pootjes vasthielden, doch waarvan de bovenste den zwaren last harer zusters niet langer konden torsen. Zooals men begrijpen zal, was het lang niet gemakkelijk, de uitgenomen raat weer op hare plaats te brengen. Want de achtergebleven bijen hadden onmiddellijk wat meer ruimte in beslag genomen en daardoor de spleet voor het raampje veel te nauw gemaakt. Dan was er heel wat schipperen voor noodig om de raatinspectie niet in eene algemeene ramp te doen ont-aarden, en geregeld vielen er dan ook een paar slachtoffers, Jammer van de arme dieren, doch heusch, er waren er te veel!

Klaarblijkelijk dachten de bijen er ook zoo over. Tenminste wij zagen duidelijk, dat zij zwermen in het hoofd hadden. Langzamerhand werd er minder regelmatig gewerkt en de prop immen voor den ingang wies hoe langer hoe meer aan. Wij waren van plan geweest, den zwerm in eene fuik op te vangen, doch, zooals het gaat, een mensch heeft nu eenmaal nog wat anders te doen dan eene kolonie angel-dragers na te loopen, en op een goeden, of laat ik liever zeggen kwaden keer, daar brak het onweer los: een enorme exodus had er plaats en natuurlijk vlogen de bijen naar de meest ongeschikte plaats, die ze zich hadden kunnen uitkiezen. Zij schoten nl. linia recta de straat in en hingen weldra in een grooten, bruinen tros aan het zonnescherm van een winkel in de buurt. Zelden heb ik eene gebeurtenis zulk eene beroering onder de menschen teweeg zien brengen als deze bijeninvall. Een bom had de voorbijgangers niet meer overstuur kunnen brengen. Alles hield stil en bekeek schuchter nieuwsgierig het vreemde verschijnsel uit de dierenwereld; alleen de jongens vatten de zaak van den humoristischen kant op en sloegen met petten en riemen op de arme immen los. Dat er dien dag geen kwajongen leelijk gestoken is, verklaar ik tot heden niet te begrijpen. Doch incidenten hadden er gelukkig niet plaats. Het was

een leelijke kool die onze bijen ons gestoofd hadden. Het eenige lichtpunt bestond daarin, dat waarschijnlijk niemand precies wist, waar het onheil vandaan kwam en dat interventie van den kant van politie of brandweer uitbleef. Wij konden dus, als we dat wilden, onze immen hun streek betaald zetten, door ze volkomen te negeren. Maar deze ondankbaarheid stuitte ons toch ook tegen de borst en eindelijk besloot een van ons manmoedig de zaak in het reine te gaan brengen, hoewel het zenuwen van staal vereischte om onder die omstandigheden een zwerm te gaan scheppen.

Maar gelukkig behoefde het zoover niet te komen. Van twee kanten daagde bijstand. De eene helper was een boerenjongen op eene fiets, die, zooals later bleek „full speed” naar huis getrapt was om een vaatje te halen, ten einde het buitenkansje er in op te vangen, de tweede een heer, die, dat zag men dadelijk, met kennis van zaken het gevalletje stond op te knappen. Inderdaad was hij een bijenhouder uit de buurt en zijn optreden werd gekenmerkt door zooveel zekerheid en zaakkundigheid, dat weldra het geheel publiek in ademlooze stilte zijne evoluties stond gade te slaan en dat zelfs jongens van een paar turven hoog wisten

te vertellen, „dat-ie de moeder stond te zoeken”. Met hem stelden we ons in connectie en weldra lag de zwerm, netjes in een mandje met een doek er over, in het portaal, en toen de man met het vaatje op het tooneel verscheen, was er niets voor hem te vangen dan een paar dienstmeisjes, die nog druk over het vreemde geval stonden te praten.

Volgens onzen deskundige was de zwerm er een van de grootste soort. Het aantal bijen dat nog over was, verraste hem inderdaad, vooral, omdat de jongens er zoo in „gejudast” hadden. Zooals van zelf spreekt, boden wij hem zijne vangst genadiglijk aan, en inviteerden hem meteen, onze achtergebleven immen eens te schouwen. Allicht kon hij ons een paar praktische wenken geven. Zoo gezegd, zoo gedaan! De ~~kast~~ zag er volgens den deskundige goed uit, alleen moesten wij wat darrenbroed opruimen. Een nazwerm hadden wij hoogst waarschijnlijk niet meer te verwachten. Wij echter waren daar verre van gerust op. Het aantal bijen toch was niet merkbaar verminderd en na een paar dagen begonnen zij weer zoo verdacht rond het vliegpat samen

te klonteren, dat wij besloten, eens en voorgoed aan alle zwemplannen den kop in te drukken. Een heelen, langen zomernamiddag hebben wij aan het contrariëren van de voornemens onzer bijen besteed. Wij begonnen met eene geweldige slachting aan te richten onder de nog niet uitgekomen darren. Met een scherp mes werden de deksels der cellen en meteen de koppen afgesneden van eenige honderdtallen ongelukkige gevangenen, wier eenige fout daarin bestond, dat ze van het mannelijk geslacht waren. Afschuwelijker werkje hebben wij nooit bij de hand gehad dan dezen massamoord. Niet alleen om het groot getal der slachtoffers, maar vooral omdat de operatie lang niet direct afdoende was. Geruimen tijd na de onthoofding lagen de afgesneden koppen nog te leven en zachtjes met de sprieten te bewegen, en hoogst waarschijnlijk zullen ook de lichamen nog wel eenigen tijd noodig hebben gehad om geheel te sterven. Nogmaals, het was een alleronaangenaamst karweitje, en we waren hartelijk blij toen het achter den rug was.

Vervolgens zochten wij naar eene koningin. Doch, hoe we ook keken, er scheen er nog geen uitgekomen te zijn. Koninginnecellen echter waren er verscheidene. We sneden ze op één na, die flink groot was, en eene ferme pop be-

vatte, weg, hielden er nog eene in reserve en vernietigden de andere. Verder werd de kast nog wat opgeknapt en toen wachtten wij met een gerust hart den verderen gang van zaken af.

Zooals men begrijpen zal, brachten al deze werkjes eene geweldige protestbeweging onder de bijen teweeg, en geruimen tijd duurde het, eer ons angeldragend volkje weer wat gekalmeerd was. Zoodra de immen een weinig tot zichzelf waren gekomen, begon er een tragi-komisch werkje, nl. het opruimen der darrenlijken. Met den grootsten ijver werden de lichamen door groepen bijen naar de vliegplank gesleept en dan over-

boord geworpen. Allervermakelijkst waren de zenuwachtigheid en de bereddering, waarmede de treurige corvée werd afgedaan. Over het algemeen werd er zonder eenig systeem gewerkt. Een troep bijen trok vooruit, andere achteruit, weer eenige zijwaarts, en zoo gebeurde het meermalen, dat een doode dar geruimen tijd in stilstand bleef, soms schuin zijwaarts afging en vaak weer den korf ingetrokken werd. Slechts zelden namen de lijkbezorgers den kortsten weg.

Een kras staaltje van de verregaande domheid der bijen kwam bij deze gelegenheid aan den dag. Midden op den voorrand van het vliegplankje stond nl. een spijker, waartegen wij den vorigen winter een houtplaatje gezet hadden om het vliegpat tegen insneeuwen te behoeden. Welnu, een keer of drie kwamen de bijen met het verslepen van een dooden dar juist tegen dien spijker. Wat was nu eenvoudiger dan even om te loopen! Zoo dik is een draadnageltje toch niet! Onze immen echter dachten er anders over. Geruimen tijd stonden ze achter de hindernis te tobben, tot eindelijk de zware dar er na oneindig veel moeite overheen werd getild, om zoo zijne verdere bestemming te bereiken. Onvermoeid werd er tot den avond doorgewerkt en toen was de ~~kast~~ schoon en op het plat lag een groote kring witte darrenlijken, die precies den indruk maakten, alsof iemand eenige honderden hazelnotepitten had uitgestrooid.

Den volgenden morgen was alles weer gewoon. De bijen werkten weer even hard als vroeger op linde en allerhande bloemen en om hun ijver een weinig te prikkelen, besloten wij hun wat opslagruimte te verschaffen en daartoe den opzet leeg te slingeren. Onze slingermachine was eigen-gemaakt, doch werkte desniettemin perfect. Terwille van andere amateurs voeg ik er eene helaas niet al te best geslaagde teekening bij, die, dunkt mij, zonder verklaring duidelijk genoeg is. Alleen meld ik, dat de geheele toestel om de lat A moet wentelen en door één persoon behandeld kan worden. Onze slingerhoning was overheerlijk. Een verrukkelijke klavergeur verried zijn oorsprong en menig smakelijk ontbijt hebben wij aan onze nijvere immen te danken gehad. De uitgeslingerde raten werden direct weer ingezet en onmiddellijk begonnen de onvermoeide werksters die met linden-honing te vullen.

Na eenige dagen bleek de nieuwe koningin uitgekomen te zijn, die zich weldra aan het eitjesleggen zetten en alles scheen weder perfect te zullen marcheren, toen er tegen het eind van den herfst een kink in den kabel kwam. Toen toch begon de koningin, behalve werkbij-eitjes ook darren-eieren te leggen. Onze kolonie werksters begon daardoor te slinken en ik ben erg bang, dat ons volkje den winter niet door zal komen. Is dit wel het geval, dan kunnen wij in het voorjaar beproeven ze een nieuwe koningin te geven.

Bezwijkt het volk, dan zullen wij de liefhebberij maar niet weer opvatten, want dan is toch eigenlijk de grootste aardigheid er af. Doch spijt zullen wij van onze bijenhouderij nooit hebben. Veel voor ons nieuwe en interessante zaken hebben wij omtrent immen geleerd. Wij hebben duidelijk gezien, dat zij lang niet zoo slim zijn en dat toch het leven in den korf veel geheimzinniger is dan de boeken wel willen doen voorkomen, en wij hebben genoeg van bijengewoonten opgemerkt om ons voorzichtigheid te leeren omtrent veel praatjes, die er aangaande de nijvere honingzoeksters in omloop zijn. Het zal misschien nooit gelukken het wonderbaarlijke sociale instinct der bijen voldoende te verklaren, doch men is stellig op het verkeerde pad, als men de ingewikkelde toestanden in den korf beschouwt als het uitvloeisel van een verstand, dat het menschenlijke nabij komt.

Tot slot vermeld ik nog even, dat onze bijen met een parasiet, de *bijenluise*, bezet waren, die ik als een heele merkwaardigheid beschouwde; al is genoemd insect hier al meer aangetroffen, toch behoort het tot de zeldzaamheden en blijft het een hoogst merkwaardig dier. Het prouweert alweer niet voor de slimheid der bijen, dat zij elkander niet van zulke betrekkelijk kolossale parasieten, waarvan zij toch veel last moeten hebben, weten te bevrijden.

En nu eindig ik, niet uit gebrek aan stof, doch wel, om niet te veel van 't geduld der lezers te eischen en wek iedereen ten sterkste op bijen te gaan houden. Vooral voor wie buiten woont moet het eene heerlijke liefhebberij zijn. Moge daarom dit artikel enkele bekeerlingen maken!

Amsterdam.

L. DORSMAN Cz.

BUITENLANDSCHE VOGELS.

Een van de meest aantrekkelijke plekjes uit Artis is voor velen zeker de galerij, waarin de kleine buitenlandsche vogels zijn uitgestald.

Wel missen ze op eenige uitzonderingen na den schoonen zang, die onze gevleugelde Nederlandertjes bezitten, maar in rijkdom van kleuren staan de laatste vogels bij de eerste achter.

Elk, ook al is hij nu juist geen „vogelliefhebber” staat bij deze kleine schepselen een wijle stil om te genieten van de weelde der natuur, welke uit deze hare voortbrengselen zoo luide spreekt.

Toch zal dat genot voor hen, die zich meer voor vogels interesseeren en daaromtrent wat gelezen hebben niet onverdeeld zijn. Ja menigeen zal dat deel van den beroemden dierentuin verlaten met een zeker gevoel van onvoldaanheid, daar hij zoo gaarne meer had willen zien van het levende dier liefvallige schepseltjes met al zijne geheimen dan in eenige minuten kan opgemerkt worden.

Wat zou het waard zijn, om eenige weken of maanden lang, dag in, dag uit, ze te kunnen gadeslaan, terwijl ze in eene ruime volière, of beter nog in een vogelkamer ongestoord hun gang konden gaan, bijna alsof ze nog waren in de vrije natuur!

Als broedgelegenheden aanwezig waren en voldoende nestmatinaal, zou menig vogelpaartje zich voortplanten, beter zelfs dan de inlandsche.

't Spreekt van zelf, dat ook in dit geval niet alles voorspoed zou wezen, maar juist de kleine tegenvallers sporen

aan. 't Is nu eenmaal een trek van den mensch om dat gene te begeeren, wat moeilijk te verkrijgen is!

En wat is de kleurverandering der exotische vogels interessant. Het tijgervinkje, waarvan het mannetje bij aankoop nagenoeg in kleur de gelijke was van zijn wederhelft, verrast u op zekeren dag met een schoon rood plekje op de borst. Eerst zult ge twijfelen, of 't ook een bloedvlekje is en gaan onderzoeken, waar het diertje zich kan bezeerd hebben, maar beziet ge het beestje goed, dan bemerkt ge, dat een nieuw veertje tusschen 't grauwe vederpakje komt uitkijken, en wonder boven wonder in kleur geheel afwijkt.

Nog eenige weken en het grauwtje is veranderd in een levenden robijn met kleine witte vlekjes langs de zijden.

Nauwlijks is deze metamorphose geëindigd, of eene paradijsweduwe, een onaanzienlijk gekleurd vogeltje, toen 't uw eigendom werd, begint andere tinten te vertoonen.

De staart van 't diertje krijgt nieuwe veeren, donkerder dan de voorgaande waren en overtreffen deze weldra ook in lengte. Toch gaat het groeien voort tot 't kleine ding eindelijk een paar echte haneveeren schijnt te hebben, die meer dan tweemaal zoo lang zijn als zijn lichaam zelf.

Kijk, van al zulke dingen ziet de Artis-bezoeker niets en vandaar de eenigszins onaangename stemming, dat gevoel van onvoldaanheid, waarmede hij afscheid neemt van de vogelgalerij.

Zoo was het tenminste tot voor eenige jaren geleden, omdat het hem onmogelijk was de vogels te koopen, daar er in Holland geen aankomen aan was en de aankoop in het buitenland te veel vergde van de beurs van den gewonen burgerman.

Thans kan elk tal van vreemdelingetjes zich aanschaffen voor prijzen, welke ternauwernood die van onze inlandsche soorten overtreffen. Men vergelijkte slecht: mijn sijsje kost zestig cent en zijn naamgenoot uit West-Afrika, van Madagascar of misschien wel van Sint-Helena afkomstig, kocht ik voor een, zegge één gulden.

Hoe 't mogelijk is, dat men 't voor zoo'n geringe som kan geven, in aanmerking genomen de lange reis, die het achter den rug heeft is mij een raadsel.

En door en door gezond is het lieve, kleine ding, getuige zijn onophoudelijk heerlijk gezang.

Toch schijnt op zulke vogels, al worden ze in prima conditie geleverd tegen onbegrijpelijke lage prijzen, nog wel wat verdiend te worden. Dit besluit ik door de vlucht die eene zaak hier ter stede (Spuistraat 51 en 53) genomen heeft.

't Begin, een paar jaar geleden, was een onnoozel winkeltje met wat Hollandsche vogels. Langzamerhand verschenen een paar buitenlanders en op dit oogenblik (Februari 1907) zijn de verschillende kooien en hokken gevuld met honderden zangers en kleurvogels uit alle werelddelen.

Elk liefhebber vindt er iets van zijne gading. Wie zangvogels verlangt, heeft te kiezen tusschen Japansche nachtegallen, Mozambiek-sijsjes, edelzangertjes, tijgervinken, schamaalijsters enz.

Wenscht men zich te verlustigen in schoone kleuren, dan vindt men er nu of later: wevers, paradijsweduwen, St. Helena-fazantjes, Zebra- en diamantvinken en nog vele andere soorten.

Broedproeven kunnen ondernomen worden met grasparakieten, Japansche meeuwtjes (bruin, wit of bont naar verkiezing), witterijstvogels, zebra-vinken, bandvinkjes of zilverbekjes.

Zij, die meer genoegen vinden in het leeren napraten van woorden, het nabootsen van geluiden enz., kunnen er zich Congo-papegaaien of grijze-roodstaartjes aanschaffen. Is de portemonnaie minder ruim voorzien, dan kan de keuze vallen op Amazonen en andere papegaaien.

Misschien wil nog een ander zijn vogelkamer zoo inrich-